

**RADA
EVROPSKÉ UNIE**

**Brusel 28. dubna 2009
(OR. en)**

9211/09

**ENER 156
ENV 342
TRANS 173
AGRI 194**

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel: Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel,
za generální tajemnici Evropské komise

Datum přijetí: 24. dubna 2009

Příjemce: Javier SOLANA, generální tajemník, vysoký představitel

Předmět: Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu

- Zpráva o pokroku v oblasti obnovitelné energie:
Zpráva Komise v souladu s článkem 3 směrnice 2001/77/ES, čl. 4
odst. 2 směrnice 2003/30/ES a o provádění akčního plánu EU
pro biomasu KOM(2005) 628

Delegace nalezou v příloze dokument Komise KOM(2009) 192 v konečném znění.

Příloha: KOM(2009) 192 v konečném znění

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 24. dubna 2009
KOM(2009) 192 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

**Zpráva o pokroku v oblasti obnovitelné energie:
Zpráva Komise v souladu s článkem 3 směrnice 2001/77/ES, čl. 4 odst. 2 směrnice
2003/30/ES a o provádění akčního plánu EU pro biomasu KOM(2005) 628**

{SEK(2009) 503 v konečném znění}

1. Úvod

Komise v roce 1997 zveřejnila bílou knihu o obnovitelné energii¹, v níž oznámila svůj cíl zdvojnásobit podíl obnovitelné energie v Evropské unii do roku 2010 na 12 %. Vytvoření této politiky v oblasti obnovitelné energie vyplynulo z potřeby řešit v souvislosti se změnami klimatu a znečištěním ovzduší problematiku udržitelnosti, zlepšit bezpečnost evropských dodávek energie a rozvinout konkurenceschopnost a průmyslovou a technologickou inovaci v Evropě. V bílé knize byla rovněž oznámena strategie a akční plán týkající se obnovitelné energie a zároveň byla zdůrazněna nezbytnost rozvíjet *všechny* zdroje obnovitelné energie, vytvořit stabilní politické rámce a zlepšit režimy plánování a přístup obnovitelné energie do distribuční soustavy pro elektřinu.

Klíčovým prvkem akčního plánu bylo zavedení evropských právních předpisů s cílem vytvořit stabilní politický rámec a objasnit očekávaný rozvoj v oblasti obnovitelné energie v každém členském státě. V obou klíčových právních aktech (směrnice 2001/77/ES a 2003/30/ES) byly pro všechny členské státy stanoveny orientační cíle do roku 2010 a opatření požadovaná na zlepšení růstu a rozvoje obnovitelné energie a jejího přístupu do distribuční soustavy. V roce 2005 byl navíc přijat akční plán pro biomasu², jehož cílem bylo zaměřit pozornost členských států na specifickou potřebu rozvíjet evropské zdroje biomasy.

O pokroku v EU směrem k dosažení jejích cílů do roku 2010 a jejím všeobecném úsilí v oblasti rozvoje obnovitelné energie se pravidelně připravují hodnocení a zprávy. Zprávy předložené v roce 2007 a Pracovní plán pro obnovitelné zdroje energie³ poukázaly na to, že se úspěchy v členských státech dostávají jen velmi pomalu a že EU svého cíle stanoveného pro rok 2010 pravděpodobně nedosáhne. V pracovním plánu byly pro tuto situaci uvedeny možné důvody, mezi něž patří skutečnost, že vnitrostátní cíle jsou pouze orientační a stávající právní rámec vytváří nejisté investiční prostředí. Komise proto navrhla nový přísnější rámec, aby podpořila rozvoj obnovitelné energie a pevnější právně závazné cíle pro rok 2020. V návaznosti na rozsáhlou veřejnou konzultaci v roce 2007 a po schválení Evropskou radou⁴ a Parlamentem⁵ navrhla Komise nové právní předpisy vztahující se na všechny zdroje obnovitelné energie a stanovila nové cíle pro rok 2020, aby byl pro nadcházející desetiletí zajištěn pevný právní rámec. Tato nová směrnice o obnovitelné energii již byla schválena⁶.

Účelem této zprávy je informovat na základě údajů z období let 2004 až 2006, resp. 2007, o pokroku dosaženém od předložení zpráv v roce 2007, jak to vyžadují obě současné směrnice (2001/77/ES a 2003/30/ES)⁷. Zpráva rovněž naznačuje budoucí vývoj, neboť popisuje pokrok dosažený v oblasti obnovitelné energie v současnosti a vysvětluje, jakým způsobem nový rámec v nadcházejících letech přispěje ke zvýšení růstu obnovitelné energie, včetně biomasy.

¹ KOM(1997) 599 „Energie pro budoucnost: obnovitelné zdroje energie“.

² KOM(2005) 628 „Akční plán pro biomasu“.

³ KOM(2006) 848 „Pracovní plán pro obnovitelné zdroje energie“.

⁴ Rada Evropské unie, závěry zasedání dok. 7224/1/07 REV 1 ze dne 2. května 2007.

⁵ Zpráva Evropského parlamentu A6-0287/2007, 20. července 2007.

⁶ Komise zároveň pozměnila Pokyny Společenství ke státní podpoře na ochranu životního prostředí (Úř. věst. C 82, 1.4.2008 s. 1). Obecné nařízení o blokových výjimkách (Úř. věst. L 214, 9.8.2008, s. 3) povoluje za určitých podmínek blokové výjimky. Obě opatření se vztahují na státní podpory v oblasti obnovitelné energie.

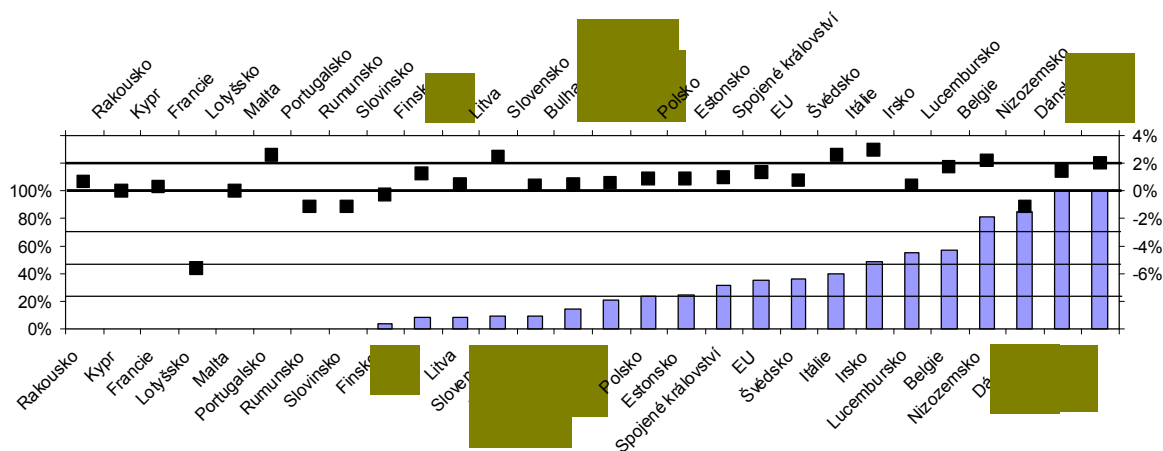
⁷ Za rok 2007 jsou k dispozici údaje o biopalivech. K dispozici však nejsou konzistentní údaje o elektrické energii pro rok 2007 od všech členských států. Proto byly pro elektrickou energii použity nejnovější údaje Eurostatu z roku 2006.

2. ELEKTRICKÁ ENERGIE Z OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ

Podle čl. 3 odst. 4 směrnice 2001/77/ES má Komise povinnost zveřejňovat dvouleté zprávy o svém hodnocení pokroku, jenž členské státy učinily směrem k dosažení svých vnitrostátních orientačních cílů. Z poslední zprávy⁸ vyplynulo, že v uplynulých letech sice došlo k pokroku, ale EU do roku 2010 dosáhne podílu obnovitelné energie ve výši 19 %, a nikoli 21 %⁹. Zpráva dospěla k závěru, že růst z větší části vyplývá z využívání větrné energie v omezeném počtu členských států. Ve zprávě bylo navíc uvedeno, že proti některým členským státům bylo nutné zahájit řízení pro porušení právních předpisů.

Od zveřejnění této zprávy se míra růstu „zelené elektřiny“ zvýšila. Údaje Eurostatu vykazují podíl 15,7 %¹⁰ pro EU v roce 2006 ve srovnání s 14,5 % v roce 2004. Analýza Komise však přesto vychází z toho, že podíl 21 % nebude do roku 2010 dosaženo, nebude-li vynaloženo významné další úsilí.

Pokrok směrem k dosažení cíle pro rok 2010 (sloupce a svislá osa vlevo) a změna podílu obnovitelné elektrické energie členských států v období let 2004–2006 (body a svislá osa vpravo)

Zdroj: normalizované údaje Eurostatu za rok 2006 a cíle pro rok 2010.

Z výše uvedeného grafu je patrné, že výsledky členských států jsou diametrálně odlišné. Maďarsko a Německo¹¹ již svých stanovených cílů dosáhly, zatímco několik dalších zemí bude muset během nadcházejících dvou let vynaložit veškeré úsilí. Z toho plyne, že je nezbytné neprodleně přijmout opatření, aby se situace co nejdříve změnila k lepšímu. Šesti členským státům se podařilo své podíly obnovitelné energie zvýšit o více než 2 procentní body (v Německu byl například zaznamenán vzrůst z 10,6 % na 12,6 %), čímž podíl obnovitelné energie v EU za poslední dva roky stoupl o téměř 1,5 procentního bodu (z 14,4 % na 15,7 %). Tyto číselné údaje však zastírají skutečnost, že sedm zemí v poslední době

⁸ KOM(2006) 849 „Zpráva o dosavadním pokroku v oblasti elektřiny z obnovitelných zdrojů“.

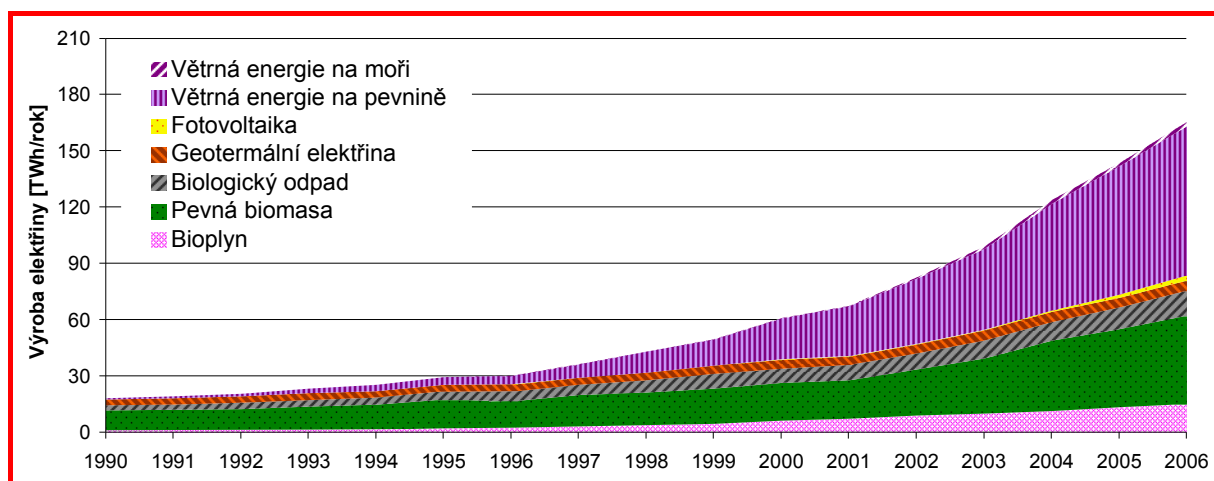
⁹ Cílová hodnota 21% se vztahuje na výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů energie v roce 2010. Nesmí se zaměřovat s cílovou hodnotou stanovenou pro rok 2020 novou směrnicí o obnovitelné energii, která představuje 20% podíl na veškeré energii (nejen elektrické energie). Z odhadů Komise je zřejmé, že tento celkový podíl ve výši 20 % do roku 2020 bude vyžadovat zhruba 33% podíl na obnovitelné energii v odvětví výroby elektřiny.

¹⁰ Zjištěno na základě normalizovaných údajů o vodní energii podle metodiky Eurostatu (která se může odlišovat od metod používaných v některých členských státech).

¹¹ V Maďarsku však podíl elektřiny z obnovitelných zdrojů v období 2005 až 2006 poklesl.

vynaložilo jen zanedbatelné úsilí, a jejich podíly obnovitelné energie tak stagnovaly nebo dokonce poklesly¹².

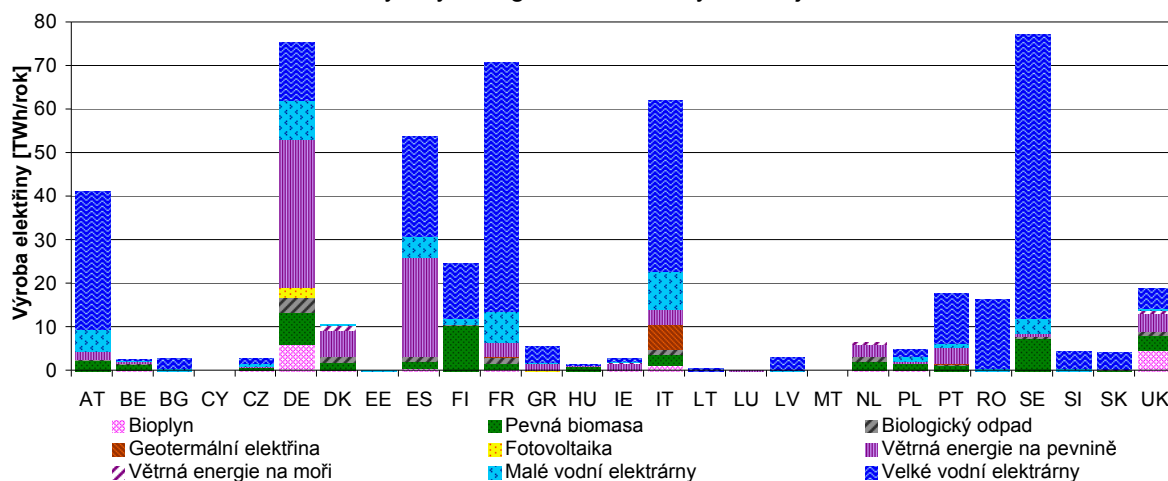
Příčinou růstu v oblasti elektřiny z obnovitelných zdrojů byl malý počet členských států, zatímco rozsah využívaných technologií¹³ zůstal rovněž omezený.

Zdroj: „Podpora a růst v oblasti zdrojů a systémů obnovitelné energie“, závěrečná zpráva, Ecofys et al. (bez údajů o vodní energii)

Je zjevné, že největší růst byl zaznamenán v oblasti využívání pevné biomasy a větrné energie. Z rozdělení technologií podle jednotlivých států je opět zřejmé, že za větší část pokroku v této oblasti vděčí EU několika členským státům, zatímco ostatní členské státy dosahují jen omezeného pokroku, nebo dokonce nedosahují pokroku žádného.

Struktura výroby energie z obnovitelných zdrojů - rok 2006

Zdroj: „Podpora a růst v oblasti zdrojů a systémů obnovitelné energie“, závěrečná zpráva, Ecofys et al.

2.1. Důvody odlišné míry pokroku

Z dřívějších analýz různých režimů podpor členských států vyplývá, že rozhodující vlastností účinného systému, který má usnadňovat investice, je stabilita. Režimy nesouvislého vývoje, jimž dojdou finanční prostředky, stejně jako změny v politikách a předpisech jsou překážkou

¹² V případě Lotyšska je však důvodem spíše prudký nárůst poptávky po elektrické energii než mírný pokles výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie.

¹³ Číselné údaje pro oblast vodní energie zůstaly téměř nezměněné, a proto nebyly do grafu zaneseny.

pro rozvoj v oblasti elektřiny z obnovitelných zdrojů. Navzdory určitým zlepšením, mezi něž patří například rozvoj prémiových vstupních sazeb a propracovanější systém různých úrovní vstupních cen v závislosti na jednotlivých technologiích (tzv. technology banding), je i nadále nezbytné zlepšit režimy podpory, a to zejména v případě členských států s pomalou mírou pokroku.

Významným omezením pro růst v oblasti elektřiny z obnovitelných zdrojů jsou také některé překážky, které nesouvisejí s náklady. Právě z tohoto důvodu se ve směrnici 2001/77/ES požadují opatření ke zlepšení informovanosti spotřebitelů (zavedení záruk původu), reformě správních postupů a usnadnění přístupu elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů do distribuční soustavy.

Analýza režimu záruky původu dokládá, že ještě nebyl ve všech členských státech v plném rozsahu proveden, přičemž se vyskytují problémy se spolehlivostí a dvojitým účtováním, jakož i riziko uvádění na účtech dvou odlišných skupin zákazníků. Tím se obecně narušil trh spotřebitelů pro elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů, který mohl být dalším zdrojem příjmů, a tedy i investic.

Směrnice 2001/77/ES sice členským státům umožňuje schvalovat převody záruk původu tak, že se započítají do cílů jiného členského státu (čímž se členským státům umožní dosáhnout své cílové hodnoty nákladově efektivnějším způsobem), tyto dohody však nikdy nebyly uzavřeny a k převodům ve skutečnosti nedošlo.

Správní postupy související s plánováním a rozvojem schopnosti vyrábět obnovitelnou energii byly předmětem podrobného šetření v předchozích zprávách Komise¹⁴. V souvislosti se všemi doporučeními Komise týkajícími se správních reforem však zjevně došlo jen k nevýznamnému pokroku. Postupy jsou nadále složité a při žádosti o povolení na výstavbu, rozvoj či ekologické povolení je nutno zapojit celou řadu orgánů. Z průzkumů vyplývá, že časové prodlevy a nejistota spojená s postupem nadále zůstávají hlavními překážkami.

Problém přístupu do distribuční soustavy pro elektřinu je často způsoben neexistencí příslušných předpisů o připojení k soustavě a tím, že na zpracování žádostí nejsou vyčleňovány dostatečné správní prostředky. V důsledku technických problémů rovněž dochází k nepravidelným dodávkám energie, a distribuční soustava je tak jen v omezené míře schopna pojmout variabilnější elektrickou energii z obnovitelných zdrojů a obecně chybí strategie pro řešení tohoto problému. Dále se vyskytují i omezení finanční povahy – odlišná a nezřídka nepřehledná pravidla účtování poplatků za připojení, jakož i nebezpečí diskriminace menších jednotlivých výrobců elektrické energie ve srovnání s velkými etablovanými výrobci konvenční energie.

Z problémů s přístupem do distribuční soustavy je zřejmé, jak významnou úlohu zastávají velcí výrobci elektřiny v nepřiliš dokonalém konkurenčním prostředí vnitřního trhu. Nedostatky trhu s energií, na které nedávno poukázala Komise ve svém třetím balíčku opatření pro vnitřní trh s energií¹⁵, rovněž přispěly k obtížím, jimž jsou výrobci energie z obnovitelných zdrojů vystaveni, chtějí-li získat přístup na trh a obstát ve spravedlivém konkurenčním prostředí. Touto problematikou se Komise rovněž zabývala a včasným přijetím a provedením balíčku opatření se zajistí uskutečnění významných kroků k vytvoření rovných výchozích podmínek pro všechny účastníky na trhu s energií.

¹⁴ SEK(2008) 57 „Podpora elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů“.

¹⁵ Včetně dokumentu KOM(2007) 531 „Návrh nařízení, kterým se mění nařízení (ES) č. 1228/2003 o podmínkách přístupu do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou“.

2.2. Řízení pro porušení právních předpisů

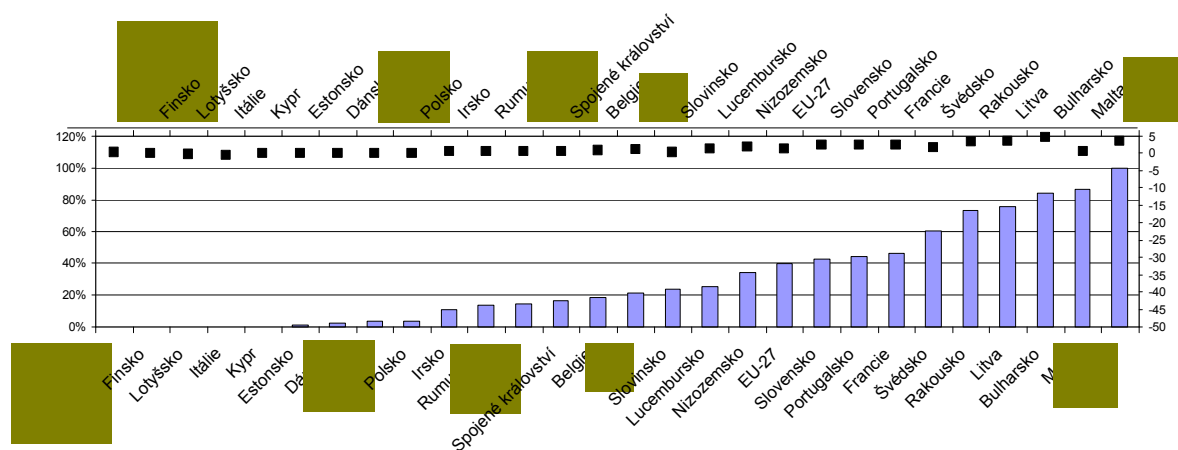
Výše uvedené důvody pomalého pokroku při rozvoji výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů jsou již dostatečně známy. Směrnice 2001/77/ES se jimi výslovně zabývá. Navzdory opatřením uvedené směrnice a sledování a poradenství ze strany Evropské komise však některé členské státy nepřijaly přiměřená opatření. Komise byla od roku 2004 nucena zahájit 61 právních řízení proti členským státům za nedodržení ustanovení směrnice. Největší počet řízení – 13 – byl zahájen proti Itálii, kterou následuje Španělsko s 6 řízeními, Rakousko se 4 a Česká republika, Francie, Lotyšsko a Polsko se 3 řízeními. Z těchto 61 případů ještě 16 nebylo vyřešeno. Evropská komise bude nadále sledovat, do jaké míry členské státy dodržují ustanovení směrnice, a v případě potřeby zahájí řízení pro porušení právních předpisů. Nepatrný pokrok a vysoký počet řízení pro porušení právních předpisů však rovněž svědčí o tom, že právní rámec není dostačující. To je jeden z důvodů pro vypracování nové směrnice o obnovitelné energii.

3. OBNOVITELNÁ ENERGIE V ODVĚTVĚ DOPRAVY

Směrnice o obnovitelné energii v dopravě (směrnice 2003/30/ES) uložila členským státům povinnost stanovit cíle pro podíl obnovitelné energie s cílem nahradit naftu nebo benzin v dopravě pro rok 2005 a 2010 s výchozími referenčními hodnotami 2 %, resp. 5,75 %. Uvedená směrnice je známa jako „směrnice o biopalivech“, neboť v praxi lze předpokládat, že obnovitelnou energii používanou v tomto odvětví do roku 2010 budou téměř bez výjimky představovat biopaliva.

Ze zprávy o pokroku z ledna 2007¹⁶ vyplývá, že biopaliva dosáhla v EU v roce 2005 podílu 1 % a referenčních hodnot dosáhly jen Německo a Švédsko.

Pokrok směrem k dosažení cílů pro rok 2010 (sloupce a svislá osa vlevo) a změna podílu obnovitelných pohonných hmot pro dopravu v členských státech v období let 2004–2006 (body a svislá osa vpravo)

Zdroj: zprávy členských států z let 2006 a 2007 a údaje EurObserver Biofuels Barometer

Výroba biopaliv se v letech 2006 a 2007 zvýšila daleko rychleji než v předcházejících letech. V roce 2007 činil podíl biopaliv v silniční dopravě 2,6 % (8,1 Mtoe). Podíl biopaliv vzrostl v období let 2005 až 2007 o 1,6 procentního bodu v porovnání s nárůstem 0,5 procentního bodu v období let 2003 až 2005. Bude-li růst pokračovat tímto tempem, bude v roce 2010 dosaženo podílu 5 %.

¹⁶ KOM (2006) 845 – Zpráva o dosaženém pokroku v oblasti biopaliv.

V roce 2007 představoval podíl bionafty na obnovitelných pohonných hmotách v dopravě 75 % (6,1 Mtoe), z čehož 26 % pocházelo z dovozu. Bioethanol představoval 15 % (1,24 Mtoe), z čehož 31 % bylo dovezeno. Zbývajících 10 % tvořil čistý rostlinný olej používaný v Německu, Irsku a Nizozemsku a bioplyn ve Švédsku. O využití jiných druhů obnovitelné energie v dopravě nejsou k dispozici žádné zprávy. Používání vodíku z různých zdrojů zůstává na bezvýznamné úrovni a elektrická energie z obnovitelných zdrojů se v silniční dopravě používá jen v malé míře.

Dovážený bioethanol hrál po určitou dobu na evropském trhu významnou roli, což bylo odrazem nižších nákladů na výrobu ethanolu z tropické cukrové třtiny zejména v Brazílii. Čisté dovozy bioethanolu vzrostly z 171 Ktoe v roce 2005 na 397 Ktoe v roce 2007. Obchodní bilance EU v oblasti bionafty se změnila z pozitivních hodnot v roce 2005 (vyvezlo se 355 Ktoe) na negativní hodnoty v roce 2007 (dovezlo se 1,8 Mtoe bionafty). Hlavní příčinou tohoto vývoje byla nižší cena methylesteru sójového oleje ze Spojených států. Existuje důvod domnívat se, že tyto ceny jsou výsledkem subvencování biopaliv ve Spojených státech, kterým byly podbízeny tržní ceny (a tím dokonce i náklady) evropské produkce. Na základě oficiální stížnosti evropského bionaftového průmyslu zahájila Evropská komise v červnu 2008 formální vyšetřovací řízení a v březnu 2009 uložila prozatímní antidumpingová cla a vyrovnávací cla.

3.1 Důvody odlišné míry pokroku

Zrychlený rozvoj v odvětví biopaliv od roku 2005 je odrazem toho, že v členských státech byly v rozsáhlém měřítku zavedeny režimy podpory. Daňové úlevy a povinnost využívat biopaliva jsou nadále dvěma nejčastějšími nástroji, které členské státy využívají na podporu biopaliv. V období let 2005–2006 používaly všechny členské státy s výjimkou Finska jako hlavní opatření podpory osvobození od spotřební daně, zatímco povinnost využívat biopaliva uplatnily pouze tři země. Od roku 2007 existuje ve více než polovině členských států povinnost přidávat biopaliva do směsi, ve většině případů ve spojení s částečným, i když postupně rostoucím zdaněním. Některé země využívají mechanismus kvót a nabídková řízení. Tento mechanismus umožňuje vládám členských států stanovovat množství biopaliv, jež má být každoročně dovezeno, a tím určitým způsobem regulovat trh.

Dobré výsledky, jichž bylo díky osvobození od daně a novým opatřením, jako např. povinnosti využívat biopaliva, dosaženo, jsou viditelné dosud. Ukazuje se to v členských státech, jež v období let 2005 až 2007 zaznamenaly nadprůměrný pokrok při využívání biopaliv (viz výše uvedený graf). Z grafu je rovněž patrné, že devět členských států zaznamenalo jen nepatrný pokrok směrem k dosažením vnitrostátních cílů, nebo dokonce nevykazují žádný pokrok, z čehož pramení obavy, zda se těchto cílů vůbec podaří dosáhnout.

3.2 Řízení pro porušení právních předpisů

Komise od roku 2005 zahájila proti členským státům 62 právních řízení pro porušení právních předpisů za nedodržení ustanovení směrnice, z nichž mnohá se týkala nesplnění povinnosti předkládat zprávy nebo skutečnosti, že členské státy nestanovily vnitrostátní cíle v souladu s referenčními hodnotami směrnice. Největší počet řízení za nedodržení ustanovení směrnice – a to 5 – byl zahájen proti Itálii, Řecku a Finsku, za nimiž následuje Francie, Dánsko a Irsko se 4 řízeními a Maďarsko, Rakousko, Lucembursko, Portugalsko a Slovenská republika se 3 řízeními. Tyto případy byly úspěšně vyřešeny. Evropská komise bude pokrok členských států směrem k dosažení jejich cílů nadále sledovat.

3.3 Hospodářské a environmentální dopady

Podle ustanovení směrnice 2003/30/ES by se tato zpráva o pokroku měla zabývat několika hospodářskými a environmentálními hledisky souvisejícími s rozvojem biopaliv.

Z hospodářského hlediska přispělo zvýšené používání biopaliv k zabezpečení dodávek energie díky tomu, že se v EU snížila spotřeba fosilních paliv a obecná spotřeba paliv se rozrůznila. V roce 2007 bylo nahrazeno biopalivy 1 593 milionů litrů benzínu a 7 730 milionů litrů nafty. To odpovídá téměř 3 % celkové spotřeby pohonných hmot v silniční dopravě v EU. Směrem ke stanoveným cílům pro rok 2010 (a 2020) tento podíl samozřejmě ještě poroste.

Odvětví biomasy a biopaliv byla pro hospodářství EU přínosem také vytvořením dalších pracovních příležitostí. V roce 2005 bylo v oblasti používání biomasy bez připojení k distribuční soustavě zaměstnáno 600 000 osob, v oblasti biomasy s připojením k distribuční soustavě a biopaliv více než 100 000 osob a v oblasti bioplynu asi 50 000 osob. Významnou úlohu při dodávkách paliv pro technologii biomasy kromě toho plní zemědělství a lesnictví. Zemědělskými činnostmi souvisejícími s odvětvím obnovitelné energie se vytváří přidaná hodnota v hrubém objemu výrazně přesahujícím 9 miliard EUR ročně¹⁷.

Čisté úspory skleníkových plynů dosažené v EU v období let 2006–2007 uváděním biopaliv na trh a jejich spotřebou činí 9,7 a 14,0 milionů tun ekvivalentu CO₂¹⁸. V tomto odhadu se zohledňuje skutečnost, že větší části spotřeby biopaliv v EU se dosáhlo opětovným využitím nedávno opuštěné zemědělské půdy nebo snížením tempa opouštění zemědělské půdy v EU. Nemusí to automaticky platit i pro dovezená biopaliva nebo pro biopaliva vyrobená z dovezených surovin a podíl dovážených biopaliv nadále vzrůstá (zčásti na základě subvencování vývozu Spojenými státy). V této souvislosti se Komise v současnosti zabývá otázkou nepřímé změny využívání půdy a možné politické reakce.

Výroba biopaliv rovněž přispívá k intenzifikaci zemědělské produkce v EU, což může mít za následek vyšší tlaky na využívání ploch s vysokou biodiverzitou a se zásobami uhlíku v půdě a na používání hnojiv. Zároveň však může vést i ke snížení míry opouštění půdy a k dosažení příznivých vlivů na erozi a předcházení požárům, jakož i na zachování krajiny a biodiverzity. Nová směrnice o obnovitelné energii a směrnice o jakosti paliv ukládá hospodářským subjektům a členským státům povinnost podávat podrobnější zprávy o změnách využívání půdy a jiných dopadech na životní prostředí v důsledku zvýšené produkce biopaliv. Další podrobnosti o analýze hospodářských dopadů a dopadů na životní prostředí se nacházejí v průvodním pracovním dokumentu útvarů Komise.

Analýza sice potvrzuje příznivý dopad doposud uplatňované politiky, další plánovaný růst výroby biopaliv však musí probíhat v souladu s kritérii udržitelnosti. Tato kritéria jsou zahrnuta v nové směrnici o obnovitelné energii a ve směrnici o jakosti paliv a týkají se minimálních požadavků na úspory skleníkových plynů a požadavků na předcházení škodlivým změnám ve využívání půdy.

3.4. Další potřebná opatření v odvětví dopravy

Kromě politik v oblasti biopaliv zahájilo Společenství během uplynulých dvou let řadu dalších iniciativ, jejichž cílem je učinit evropské odvětví dopravy šetrnějším k životnímu prostředí. K těmto iniciativám patří nařízení o emisích CO₂ z automobilů¹⁹ (snížení emisí z osobních automobilů) a směrnice o podpoře čistých a energeticky účinných silničních vozidel²⁰ (kterou se zavádějí „zelená“ pravidla zadávání veřejných zakázek pro vozidla).

¹⁷ Projekt Employ RES, Fraunhofer ISI et al; bude brzy zveřejněno (zadáno Evropskou komisí).

¹⁸ Vypočteno metodou JEC.

¹⁹ Dne 17. prosince 2008 byla v prvním čtení úspěšně zakončena jednání o přijetí nařízení týkajícího se emisí CO₂ z automobilů.

²⁰ Směrnici přijaly Evropská rada a Parlament v říjnu 2008.

V roce 2008 Komise přijala strategii o dopravě šetrnější k životnímu prostředí²¹, která by měla motivovat k používání automobilů šetrnějších k životnímu prostředí a ke zlepšení logistiky.

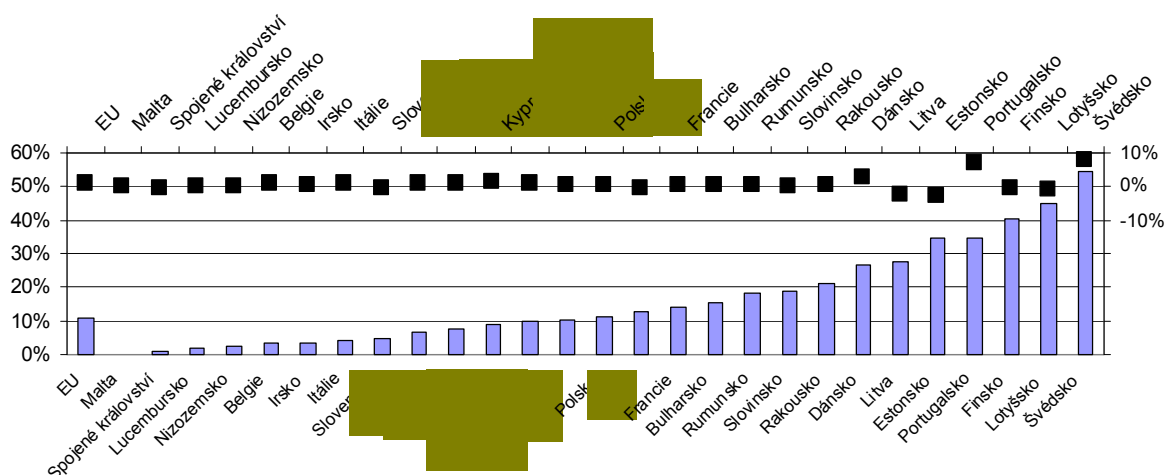
Zvyšování podílu používání obnovitelné energie v dopravě a energetická účinnost technologie motorů a vozidel zůstanou klíčovými prioritami EU, aby se snížila vysoká závislost odvětví dopravy na ropě. Nejpotřebnější je sice pokrok v odvětví silniční dopravy (vzhledem k jeho objemu a rychlému tempu růstu), ale vývoj v jiných druzích dopravy, zejména v letectví, je rovněž důležitý.

4. OBNOVITELNÁ ENERGIE POUŽÍVANÁ PŘI VYTÁPĚNÍ A CHLAZENÍ

Ačkoli se na odvětví vytápění a chlazení nevztahují evropské právní předpisy, je v rámci úplného posouzení rozvoje výroby obnovitelné energie v Evropě potřeba zhodnotit také toto odvětví. Na toto odvětví spadá přibližně 50 % celkové konečné spotřeby energie a 60 % celkové konečné spotřeby obnovitelné energie. Odvětví dominuje biomasa, používá se však rovněž solární energie a energie geotermální.

I přes poměrně vysoký podíl obnovitelné energie používané v tomto odvětví lze konstatovat, že ještě zdaleka nevyčerpalo svůj potenciál. Vytápění a chlazení jako odvětví růstu používání obnovitelné energie totiž většina členských států doposud přehlížela, a to zčásti v důsledku neexistence jasného právního rámce a jednoznačných pobídek, jakož i v důsledku přítomnosti netržních bariér.

Podíl obnovitelné energie v odvětví vytápění v roce 2006 (sloupce a svislá osa vlevo) a stagnující růst v období let 2004 až 2006 ve všech členských státech s výjimkou tří členských států (body, svislá osa vpravo)

Zdroj: Eurostat

4.1. Úloha odvětví bionergie v EU

Odvětví vytápění a chlazení závisí na různých zdrojích obnovitelné energie, dominuje mu však používání biomasy. Biomasa je skutečně v absolutním vyjádření největším zdrojem obnovitelné energie a očekává se, že k předpokládanému podílu obnovitelné energie v roce 2020 přispěje dvěma třetinami (prognózy PRIMES²²), pokud jde o spotřebu primární

²¹ KOM(2008) 433. Sdělení o dopravě šetrnější k životnímu prostředí.

²² SEK(2008) 85 Příloha posouzení dopadů, které je průvodním dokumentem souboru opatření v oblasti energetiky a klimatu.

energie²³. Je navíc důležité uvědomit si, že biomasu lze použít při výrobě tepla a elektrické energie, jakož i ve formě „biopaliv“, tj. v dopravě. V této souvislosti EU v roce 2005 předložila akční plán pro biomasu, v němž se poukazuje na to, jak důležité je koordinovat politiky v této oblasti. V rámci této zprávy se proto zkoumá i pokrok v odvětví biomasy.

V roce 2006 se v EU-27 použilo 88 Mtoe biomasy pro energetické účely (spotřeba primární energie), což představuje v porovnání s rokem 2005 8% nárůst. Tím EU ještě **zdaleka nevyčerpala svůj potenciál pro biomasu**. Podle údajů obsažených v akčním plánu EU pro biomasu by biomasa mohla do roku 2010 přispívat k pokrytí našich potřeb energie ve výši 150 Mtoe.

Akční plán pro biomasu zavedl 33 opatření, jejichž pomocí se má zvýšit využívání biomasy, mezi nimi průřezová opatření mající dopad na dodávky biomasy, financování a výzkum²⁴ a na vypracovávání vnitrostátních akčních plánů pro biomasu. V několika málo dosud předložených akčních plánech²⁵ se sice uznává význam biomasy, tyto plány jsou však natolik odlišné, že je obtížné tyto strategie vzájemně porovnávat. Navíc se jen v omezené míře zvažuje mobilizace nových zdrojů biomasy²⁶.

Mezi problémy, s nimiž se potýká růst odvětví biomasy, patří administrativní a netržní překážky, jako např. neexistence jasného a jednotného vymezení pojmů (zejména pro biomasu a odpad) a překážky vznikající na základě zdoluhavých a z právního hlediska složitých postupů udělování povolení (bližší informace viz připojený pracovní dokument útvarů Komise). Řešením těchto problémů se zabývá nová směrnice o obnovitelné energii. Směrnice vyžaduje, aby členské státy podávaly zprávy o svých plánech týkajících se rozvoje zdrojů biomasy (s použitím harmonizovaných údajů) a aby Komise oznámila požadavky na program udržitelnosti pro jednotlivé způsoby využívání biomasy a aby případně takový program navrhla.

5. ZÁVĚR

Dnes je více než kdy dříve jasné, že rozvoj v oblasti energie z obnovitelných zdrojů je rozhodujícím faktorem v boji proti změnám klimatu. Je součástí řešení, chceme-li zvýšit bezpečnost a spolehlivost zabezpečení našich dodávek energie. Rozvoj odvětví technologií obnovitelné energie je za současné hospodářské situace navíc vítaným zdrojem blahobytu a vytváření pracovních příležitostí. Právě z tohoto důvodu vypracovala Evropská unie politiku obnovitelné energie a přijala právní předpisy o obnovitelné energii.

Tato zpráva se zabývala pokrokem dosaženým v oblasti rozvoje obnovitelné energie. Z její analýzy vyplývá potřeba silnějšího právního rámce takového typu, jenž se Společenství nedávno rozhodlo zavést v podobě směrnice o obnovitelné energii.

Nadále lze vycházet z toho, že Evropě se nepodaří splnit své cíle v oblasti obnovitelné energie stanovené pro rok 2010 – a to navzdory veškerým právním předpisům, doporučením, upomínek a dokonce řízením pro porušení právních předpisů zahájeným vůči některým členským státům. V poslední době bylo dosaženo jen omezeného pokroku. V odvětví elektrické energie vyústila nová opatření politiky v některých členských státech ve významný

²³ Spotřeba primární energie znamená spotřebu zdrojů energie, jako např. biomasy před přeměnou; konečná spotřeba energie znamená spotřebu energie po přeměně (elektřina, teplo, palivo pro dopravu).

²⁴ Další informace naleznete v pracovním dokumentu útvarů Komise, který je k této zprávě připojen.

²⁵ http://ec.europa.eu/energy/renewables/bioenergy/national_biomass_action_plans_en.htm

²⁶ Mobilizace nových zdrojů biomasy je důležitá zejména s ohledem na konkurenci mezi dřevozpracujícími odvětvími v souvislosti se způsoby využití biomasy, zejména dřeva.

růst, přičemž šest z těchto států dosáhlo od roku 2004 zvýšení svého podílu nejméně o 2 procentní body. Zároveň však lze konstatovat, že podíl elektřiny z obnovitelných zdrojů v sedmi členských státech od roku 2004 stagnuje nebo dokonce klesá. V odvětví dopravy přispělo poměrně rozsáhlé zavedení nové povinnosti přidávat biopaliva do směsí namísto pouhých daňových opatření k tomu, že podíl obnovitelné energie v EU od roku 2004 stoupl o 1,6 procentního bodu. Tento přírůstek vyplývá zejména z růstu podílu obnovitelné energie v sedmi členských státech o více než 2 procentní body.

V poslední době sice bylo dosaženo určitého pokroku, ale míra růstu je nadále zanedbatelná a ve většině členských států stále ještě v mnoha odvětvích existují značné překážky brzdící rozvoj. Je nepravděpodobné, že se Evropě podaří dosáhnout svého cíle v oblasti podílu elektrické energie z obnovitelných zdrojů nebo cíle pro oblast obnovitelné energie v dopravě. Evropská komise bude i nadále přijímat právní opatření k zajištění souladu se stávajícími směrnici, a tím zlepšovat míru pokroku směrem k cílům stanoveným pro rok 2010.

PŘEHLED POKROKU DOSAŽENÉHO ČLENSKÝMI STÁTY PŘI POUŽÍVÁNÍ OBNOVITELNÉ ENERGIE

				Elektrická energie			Biopaliva		
	Podíl 2006 (v %)	Cíl pro 2010 (v %)	Nedávný růst	Dosažený pokrok	Podíl 2007 (v %)	Cíl 2010 (v %)	Nedávný růst	Dosažený pokrok	
Rakousko	61,6	78,1	☹	☹	4,2	5,75	☺	☺	
Belgie	3,9	6	☺	☹	1,1	5,75	☺	☹	
Bulharsko	6,8	11	☹	☹	4,8 ²⁷	5,75	☺	☺	
Kypr	0,0	6	☹	☹	0 ⁽²⁰⁰⁵⁾	5,75	☹	☹	
Česká rep.	4,1	8	☹	☹	0,5	2,5	☹	☹	
Dánsko	25,9	29	☹	☺	0,1	5,75	☹	☹	
Estonsko	1,5	5,1	☹	☹	0,1	5,75	☹	☹	
Finsko	26,5	31,5	☹	☹	0,1 ⁽²⁰⁰⁶⁾	5,75	☹	☹	
Francie	14,3	21	☹	☹	3,6	7,0	☺	☹	
Německo	12,6	12,5	☺	☺	7,4	5,75	☺	☺	
Řecko	8,8	20,1	☺	☹	1,2	5,75	☺	☹	
Maďarsko	3,7	3,6	☺	☺	0,2	5,75	☹	☹	
Irsko	8,6	13,2	☺	☹	0,6	5,75	☹	☹	
Itálie	18,3	22,5	☺	☹	0,5	5,75	☹	☹	
Lotyšsko	40,4	49,3	☹	☹	0,1	5,75	☹	☹	
Litva	3,9	7	☹	☹	4,4	5,75	☺	☺	
Lucemb.	3,7	5,7	☹	☹	1,5	5,75	☺	☹	
Malta	0,0	5	☹	☹	1,1	1,25	☹	☺	
Nizozemsko	7,9	9	☺	☺	2,0	5,75	☺	☹	
Polsko	3,1	7,5	☹	☹	0,7	5,75	☹	☹	
Portugalsko	31,2	39	☺	☹	2,5	5,75	☺	☹	
Rumunsko	28,1	33	☹	☹	0,8	5,75	☹	☹	
Slovensko	16,0	31	☺	☹	2,5	5,75	☺	☹	
Slovinsko	28,3	33,6	☹	☹	0,8	3,5	☹	☹	
Španělsko	19,1	29,4	☹	☹	1,1	5,75	☹	☹	
Švédsko	52,3	60,0	☹	☹	4,0	5,75	☺	☹	
UK	4,6	10	☹	☹	0,8	5,0	☹	☹	

²⁷ Tento číselný údaj je předběžný. Vzhledem k tomu, že míra růstu v případě Bulharska nebyla potvrzena, není Bulharsko považováno za jeden z členských států s nadprůměrnou mírou růstu v oblasti biopaliv.

Zdroj: Eurostat 2006. Podíl energie z obnovitelných zdrojů jako procentuální podíl na konečné spotřebě energie s normalizovanou výrobou vodní energie (včetně spotřeby odvětví energetiky na výrobu elektřiny a tepla a distribučních ztrát).

Vysvětlivky ke stupnici označené symboly

Pokrok dosažený při realizaci cíle	0–33 %	34–66 %	67–100 %;
Růst v období let 2004–2006/2007	Změna ve výši ≤ 0 procentního bodu	Změna ve výši $> 0 - 1$ procentního bodu	Změna ve výši > 1 procentního bodu
	☹	☺	☺

Vzhledem k uvedeným úkolům a možnému významnému přispění obnovitelné energie k cílům EU v oblasti klimatu a energetiky bude nová evropská směrnice o obnovitelné energii, jež vstoupí v platnost na začátku roku 2009²⁸, vítaným posílením právního rámce. Díky vnitrostátním akčním plánům, které členské státy musí vypracovat do roku 2010, budou všechny členské státy, včetně těch, jimž se doposud podařilo docílit jen nepatrného pokroku, muset vypracovat jasný plán způsobu, jakým hodlají dosáhnout svých cílů pro obnovitelnou energii a pro obnovitelnou energii v dopravě. Budou muset vysvětlit, jak chtějí zreformovat stavební předpisy a plánovací postupy, aby zvýšily používání obnovitelné energie a zlepšily podmínky přístupu do distribuční soustavy pro elektřinu. Budou muset stanovit vnitrostátní cíle pro jednotlivá odvětví, opatření a režimy podpory k dosažení těchto cílů, konkrétní opatření na podporu používání energie z biomasy, plánované používání (statistických) převodů obnovitelné energie z jiných členských států, jakož i posouzení úlohy, kterou budou různé technologie hrát při dosahování cílů. Navíc budou muset provádět a sledovat kritéria pro udržitelnost biopaliv s cílem zajistit, aby biopaliva byla skutečným přínosem ke splnění našich environmentálních cílů.

Všemi těmito prvky poskytne nová směrnice pevný politický rámec pro rychlý rozvoj obnovitelné energie v EU na období nadcházejících dvanácti let. Evropa je dnes v mnohem lepší a silnější pozici, která jí umožňuje usnadnit rozvoj jejích zdrojů obnovitelné energie, a tím přímo řešit klíčové obavy 21. století v oblasti energetiky.

²⁸ Nová směrnice: http://www.europarl.europa.eu/sce/data/amend_motions_texts/doc/P6_AMA%282008%290369%28210-210%29_EN.doc